

SZOPKA KRAKOWSKA

Szopki krakowskie to bogato zdobione, wielopiętrowe sceny o architekturze nawiązującej do zabytków Krakowa, przedstawiające misterium Bożego Narodzenia. Krakowskie szopkarstwo znajduje się na **Liście reprezentatywnej niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO** oraz **Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego**.

FORMA PRZESTRZENNA

Historia

Zwyczaj inscenizowania figuralnych przedstawień ukazujących wydarzenia związane z narodzeniem Chrystusa wywodzi się z kultu żłóbka betlejemskiego, który sięga wczesnego średniowiecza. Upowszechnienie się takich widowisk w Europie nastąpiło w XIII wieku, za sprawą św. Franciszka, który w 1223 roku, wykorzystując naturalną scenerię i zwierzęta, ukazał w „żywych obrazach” historię narodzin Chrystusa. Przedstawienia te – zwane w Polsce jasełkami – organizowane były w kościołach i klasztorach (zwłaszcza tych opartych na regule franciszkańskiej). Na tle dekoracji ze skałami i grotami ustawiano żłóbek oraz rzeźbione w drewnie figurki Dzieciątka, Matki Boskiej, św. Józefa, pastuszków, zwierząt, Trzech Królów i inne. Poszczególne zakony rywalizowały ze sobą, starając się uatrakcyjnić przedstawiane misterium m.in. przez rozbudowę dekoracji i wprawianie w ruch poszczególnych figurek, zwiększanie ich liczby, a także przez wprowadzanie do przedstawień postaci świeckich, niezwiązanych z tradycją ewangeliczną. Pojawiła się cała galeria egzotycznych postaci: Arabowie, Persowie, Murzyni, karawany, wielbłądy itd. Dekorację tworzyły orientalne ruiny i południowa roślinność.

W XVI wieku pojawiła się w Polsce wędrowna forma przedstawień jasełkowych (lalkowych lub aktorskich), do których zaczęto budować konstrukcje sceniczne. W kolejnym stuleciu do uniwersalnych dotąd widowisk zaczęto wprowadzać akcenty specyficznie polskie, o patriotycznej wymowie. Pojawiły się postaci bohaterów narodowych, odgrywano w nich przedstawienia

nawiązujące do historycznych polskich wydarzeń. Szczególnie zwyczaj ten kultywowano w okręgu krakowskim. Z czasem zwyczaj ten w związku z sytuacją polityczno-społeczną naszej ojczyzny zaczął zanikać.

By nie dopuścić do zaniku szopkarskiej tradycji, w 1937 roku z inicjatywy Jerzego Dobrzyckiego – wielkiego miłośnika krakowskich tradycji i zwyczajów – zorganizowano u stóp pomnika Adama Mickiewicza konkurs na najpiękniejszą szopkę krakowską. Rok później odbyła się druga edycja konkursu. W okresie okupacji hitlerowskiej konkursów nie organizowano, dopiero w grudniu 1945 roku przy zburzonym przez Niemców pomniku po raz trzeci pojawili się szopkarze. Od 1946 roku organizacją konkursu zajmuje się Muzeum Historyczne Miasta Krakowa. W 2017 roku odbyła się 75. edycja konkursu.

Konkurs wykreował nowy rodzaj szopki krakowskiej, umownie nazwany szopką konkursową. Poza nielicznymi wyjątkami, szopki te nie pełnią już swej pierwotnej funkcji – nie są scenkami dla odgrywania przedstawień, lecz przeznaczone są wyłącznie do kontemplacji estetycznej. Stąd też wysiłek twórców koncentruje się na doskonaleniu walorów architektonicznych, dekoracyjnych szopki, natomiast miejsce kukiełek zajęły figurki nieruchome, lub – od lat 60. wprawiane w ruch mechanizmami elektrycznymi.

FORMA RYSUNKOWA

Zapraszam do udziału w konkursie plastycznym. Organizator konkursu– nauczycielka plastyki i rękodzieła Ewa Klaus